

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄԻՆ

Ամբողջ 25րդ շրջանի բաժանորդագրին է 20 Փրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 Փրանկ. ԿԱՆԻՍԿԻ Կարելի է նաև բաժանորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամէն մէկ ամսականը 2 Փր. (Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 Փր.) հայտելով: Նամակ և ծրար պէտք է լրկել այս հասցեով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Arménia
MARSEILLE (France)

ԻՆ ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 20

1910 ՄԱՐՏ 19 ԵՐԵՎ.

(Հ. Յ. Մարտ 6)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Զարմար չէ վերագործունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջկգիրը 1 սանդղակարժէ 1գրադարձ 2 սանդղակ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ԳԵՂՈՒՆԻ»Ն

Իր սովորական դիրքով, 92 մեծադիր էջերով, զարդարուած բազմազոյն և բազմաթիւ միագոյն պատկերներով:

Խմբագրութիւնը ո՛ր և է ջանք չէ խնայած այնպիսի վիճակի մը մէջ զննելու Գեղունին՝ որ կարելի ըլլայ եւրոպական ազգերու դիմաց ևս հանել զայն, որ պիտի մնայ իբր կոթող մը կիլիկեան որբիկներու վշտին և տառապանքին, և իբրեւ յուշարձան մը այդ երկրին բազմաթիւ հայ նահատակներուն:

Ջանք ընելով յիշատակել բազմաթիւ գեղարուեստական նկարները՝ հարկ է ըսել որ կարեւոր էջեր նուիրուած են կիլիկեան դէպքերու պատկերներուն:

Գրական բաժինը բոլորովին նորոգութեամբ մը կը ներկայանայ հայ և օտարազգի ընթերցողներու թօղումով: Ներ ունին, բաց ի ներքին աշխատակիցներէ՝ Ամեն. Տ. Տ. ՄԱՏԹԵՆՈՍ Բ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ, Ատանաի եպս. Պօղոս Թէրզեան, Դուրեան պատրիարք, Չօպանեան, Թահմեան, Ահարոն, Իսկուհի Մինասեան, Շիրվանզադէ, Տիւզին Արշակունի Թէոդիկ, Դանիէլ Վարուժան, Կուրտիկեան, Թ. Եսայեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Սէյրի Թորամանեան, Ռ. Սեւակի իսկ օտարազգի գրիչներէ՝ Յիւստարիոն, Ժիւլ Պուա, Նշանաւոր գրագիրուհիներ (Ատ. Լեւոնտի, Ե. Դեզա, Վիկտ. Աշունուր, Էնվէր Պէյ, Սօֆիա Պուքրօֆէշեա և արք.:

Ինչպէս արդէն ծանուցուած է՝ Գեղունին հասով յատկացուած է կիլիկիոյ ազնտեաններուն. ըսել է գեղարուեստաւոր ազգայիններ Գեղունին տանալով՝ պիտի փրկեն նաև որբիկի մը կեանքը:

Տեսնելով որ բարեսէր և զբաւեւ ազգայիններ փութացին և կը փութան յղել իրենց անունները (բաժանորդագրուելով «Գեղունի» և տեսնելով որ տպագրուած օրինակները չուտով պիտի սպառին, այսու կը յայտարարենք թէ «Գեղունին» կ'արժէ ֆր. 10, — դէկ. 50, — տուար 2. — բուլլի 4:

Բաժանորդագրուողք պէտք է փութան իրենց անունը և հասցեն և գինը յղելու խմբագրութեան, որպէս զի ամէն քաղաք կարենանք փոքրիկ անտուկներով յղել «Գեղունին»ները՝ առանց վնասուելու բաժանորդաց հասցնելու համար:

Ամէն տեղ, ամէն քաղաք և գիւղ՝ թողապետութիւնը կամ երիտասարդութիւնը պէտք է աշխատի բարեսիրտ ազգայիններուն լուսաները հաւաքելու (այսինքն Գեղունին ստորագրուել տալու և անոնց անունները խմբագրութեան յղելու, որպէս զի այդ մարմիններուն ուղղինք ապրապըրուած Գեղունիները):

Վստահ ենք որ բարեսիրտները գոհ պիտի մնան իրենց ըրած բարերարութեան վրայ, երբ իրենց առջև ունենան Գեղունին. նա մանաւանդ երբ իմանան թէ այդ Գեղունին Հայ կեանք մը փրկած է սովէն:

Դիմել ուղղակի Վենետիկ կամ ԱՐՄԷՆԻԱԻ Խմբագրութեան, Մարտէյ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քրիստոնեայի գիտութեան քննարկները Թիւրքիայի մէջ. — Նամակ Թիւրքիայէ (Վան). — Բողոք մը. — Հայեր ի Թիւրքիա. — Հայեր ի Ռուսիա. — Հ. Բ. Բ. Միւրքիւն. — Սովը կիլիկիայի մէջ. — Բարձրագոյն վարդապետ վարդապետեան. — Արիւնճեղ կոթ. Պուլկարիայի մէջ Թիւրքիայի մը պատճառով. — Պայքարեան լուրեր. — Աւստրիականացի համայնութիւնը. — Թիւրքիայէ լուրեր. — Պարսկաստան. — Մանուգումներ:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻՆԵՐԻ

ՋԻՆՈՒՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹԻՒՐԿԻԱԻ ՄԷՋ

Ինչ որ մէկ երկու տարի առաջ անիրաւ օրմելի կենթադրուէր, գործադրուեցաւ:

Թէև իսլամ երեսփոխաններ Օսմանիական ոչ-իսլամներին զինուորագրութեան կամ գէթ յետաձգել ուղեցին, բայց քրիստոնեայ և մանաւորապէս հայ պատգամաւորներին պընդունելին վրայ թէ հայ ժողովուրդը չկրնար կամ չուզեր ա'լ զինուորական տուրք վճարել և կը նախընտրէ թիւրք տարրին հետ հաւատարմութիւն:

զէնք կրել և զինուոր տալ, ընդունուեցաւ իր այդ պահանջ և կը գործադրուի այժմ:

Բայց հիմա որ հայ երիտասարդներն իրենց ընտանիքներէ ծոյն խըռուելով կը փոխադրուին զօրանոցներ, զգացումներն ու այս խնդրի վրայ տեսութիւններն սկսած են դանդաղել նոյն իսկ հայերին մէջ որոնք առաջ միաձայն էին զինուոր տալու մասին: Բնականապէս ամէնէն առաջ մայրերն են որ, իբրեւ աւելի զգայուն, գիտարահած կը լինին իրենց երիտասարդ զաւակներէ բաժնուելու, զանոնք զինուորական նոր ու խիստ կեանքի մը մէջ մտցունելու համար, որ իրենց անսովոր բան մ'էր մինչև այժմ:

Սակայն ընդհանրապէս առնելով, գրեթէ ամէնքն ալ համաձայն են որ Հայեր զինուոր լինին Օսմ. բանակին մէջ. սկզբունքին դէմ հակառակութիւն չկայ, այլ այդ սկզբունքի գործադրութեան հանգամանքներին և մանրամասնութիւններին մէջ է որ վարանումներ ծնունդ առած, կարծիքներն ու զգացումներն սկսած են տարբերիլ հայ ժողովուրդին մէջ:

Արդարեւ մեր Ազգ. վարչութիւնն ու Օսմ. խորհրդարանի հայ պատգամաւորները Հայերի զինուորագրութեան օրէնքն ընդունել տալու մէջ շատ աճապարանքով վարուեցան, առանց մտնելու անոր գործադրութեան մանրամասնութիւններին մէջ, մինչև որ կացութիւնն իր նոր պահանջներ կուենար:

Երբ 1876ին Միտհատեան Սահմանադրութեան առաջին հրատարակութեան ժամանակ ալ Հայերի զինուորագրութեան հարցը ծագեցաւ, երջանկայիշատակ ներսէս պատրիարքի նախագահած Ազգային ժողովը հարկ համարեց երկարօրէն զբաղիլ այդ կարևոր խնդրով և թէև զինուորագրութիւնն ընդունեց սկզբունքով, բայց անոր գործադրութեան համար ինչ ինչ պայմաններ առաջարկուեցան:

Իսկ այս անգամ զինուորագրութեան հարցը Օսմ. Խորհրդարանին

մէջ վերջնականապէս վճռուած ժամանակ՝ Դուրեան Սրբազանը պատրիարքական աթոռէն քաշուած մեկուսացած էր և առանց պատրիարքի կեկապարուող Ազգ. Ժողովն ալ երեսուղէմի, Ատանաի և այլ այսպիսի խըռուելով այնքան զբաղուած էր որ Հայերի զինուորագրութեան խնդիրը մինչև անգամ տեղ չգտաւ տնոր օրակարգին մէջ: Նոյն իսկ Կ. Պօլսի հայ մամուլն ալ, եթէ չեմ ռիսկիր, նորէն հրապարակի վրայ չգրաւ 1877ի Ազգ. Ժողովին այս խնդրի վրայ ունեցած վիճարանութիւններն ու տուած որոշումներն որ խնդիրը բազմակողմանի լուսարանուէր և գիտցուէր թէ այն ժամանակ տրուած որոշումները մինչև որ ատարձան կր'ային պատշաճիլ ներկայ հանգամանքներին ալ:

Le Sémaphore de Marseille օրաթերթի Կ. Պօլսի թղթակիցը մարտ 14ին զրկած իր երկար թղթակցութիւնն ամբողջովին նուիրած է ոչ-իսլամներին զինուորագրութեան խնդրին որին հակառակ կարծիքներ կը յայտնէ ինք և կը իշխէ նաև, ինչպստ իր գրածներին, «Արևելք» հայաթերթի մէկ յօդուածը: Մենք չենք տեսած «Արևելք»ի այդ յօդուածը և հետեւապէս բառական ճշգրտեամբ չենք գիտեր զայն, բայց գիտենք թէ «Արևելք»ը լուրջ և կարող խմբագրութիւն մ'ունի որի գրածներն ու շաղկուտ թեան արժանի են և այս ցոյց կուտայ որ հայերի զինուորագրութեան մասին Կ. Պօլսի հայ մամուլի առաջաւորներին նախկին ուրախ և ներդաշնակ համերգը խանգարուած է այժմ:

Ահաւասիկ «Սէմաֆօր»ի երկար թղթակցութեան վերոյիշեալ հատուածը:

«Հայ լրագիր մը, Արևելք, յօդուած մը հրատարակեց որ ամէնքին դարձանք պատճառեց — որովհետև ատով պատերազմական տեսանիշանքներն դէմ կը խիլախէ — և որ տեղի ուրաւ Միտհատեան և Յաւաջիմութիւն գովազէի կիսապաշտօնական բերան Թանիկի կողմէն զայրացկոտ բողոքի մը: Հայ թերթը ոչ-իսլամներին զին-

ուորական ծառայութեան դէմ գրե-
լով, կը հարցնէ որ եթէ Թիւրքիան
Պուլկարիաի հետ պատերազմի բըռ-
նուի, Հայերն որ 1896-97ի կոտորած-
ներէն յետոյ ապահով ապաստան մը
և իրական համակրութիւններ գտան
Պուլկարիաի մէջ, պիտի կրնան զէնք
պարպել Պուլկարներին վրայ :

«Արևելք» իր այդ յանգուզն հարց-
ման պատիժը պիտի կրէ անշուշտ
բայց մատը դրած է այն էական
պատճառներէ մէկին վրայ որոնք
Թիւրքական տեսակէտով աննպաստ
են զինուորական ծառայութեան մէջ
ոչ-խալաների ընդունուելուն : Այդ
հարցումը աւելի ընդարձակելով և ընդ-
հանրացնելով կրնենք. եթէ Թիւր-
քիաի և Յունաստանի կամ Պուլկա-
րիաի կամ Ռուսիաի միջև պատերազմ
ծագի, Օսմանեան բանակին մէջ գըռ-
նուող քրիստոնեայ զօրակներն ինչ-
պէս պիտի ընեն : Հաւատարմ պիտի
մնան դրօշակի մը որ չեն ճանչեր, որի
վրայ իրենց ներկայանալի բան մը չկայ
քանի որ հոն կիսալուսինը դրուած է և
ոչ խաչ : Եթէ իրենց տմբողջ համակ-
րութիւնը վայելող թշնամիին կողմը
պիտի անցնին որի շարքերին մէջ կը
տեսնեն իրենց արևնակից եղբայրները,
իրենց քրիստոնեայ եղբայրները : Պա-
տասխանը տարակուսելի չէ :

Այսու ամենայնիւ, մենք կրնենք թէ
կրօնքը տարբեր բան է և հայրենիքն
ու քաղաքական շահերը տարբեր բան
են : Եթէ պատերազմը կրօնքի համար
չէ, այլ քաղաքական շահերի համար,
համակրութիւններն ու խմբակցու-
թիւնները տարբեր կերպով կը կազ-
մուին : Եւրոպայի քրիստոնեայ մեծ
պետութիւնները 1853-54ին խաղաղ
թիւրք պետութեան ոյժ տուին և
անոր պաշտպանութեան համար միա-
սին պատերազմեցան քրիստոնեայ
Ռուսիաի դէմ, թէ և սա հրապարակ
իշած էր Թիւրքիաի քրիստոնեայնե-
րի պաշտպանութեան անունով : Դեռ
մի քանի տարի առաջ բարձրական
Անգլիայի յարաբերական բողոքական
Պօլսներին վրայ և կործանեցին անոնց
հանրապետութիւնը, մինչդեռ կաթո-
լիկ Թրանսիլանիաի շերտ համակրու-
թիւն ցոյց տուին Պօլսներին և անոնց
հանրապետութեան նախագահին շատ
չքեղ ընդունելութիւն մը ըրին Թրան-
սիլ մէջ :

Խնդիրը հոս է որ Թիւրք կառու-
վարութիւնը զիսնայ սերտաշէլ Թիւրք-
քիաի բնակչութիւնը կազմող խաղաղ և
ոչ-խաղաղ ժողովուրդները, յարգելով
անոնց իւրաքանչիւրի ազգային ա-
ռանձնայատկութիւններն ու պէտքե-
րը, չդժգոյնով քրիստոնեայնեան ապա-
հովութիւնն ու շահերը խալաների
կրօնական մոլեռանդութեան : Այդ
ժամանակ ամէնքն ալ պատրաստ կը լի-
նին յօժարակամ իրենց արին թափել
իրենց ծնած ու սիրած հայրենիքի
պաշտպանութեան համար ուր իրենց

թէ՛ կրօնական և թէ՛ քաղաքական
ազատութեան ապահով ապաստան մը
կը տեսնեն :

Մ. Փ.

ՆԱԽԱՐԱՐ ԹԻԻՐԻԲԻԱԷՆ

Վան, 15/28 փետր. 1910

Նոր տարուան հետ նոր պաշ-
տօնեաներէ բաղկացած կառավարա-
կան կազմը յուսարից ապագայ մը կը
դնէ մեր առաջ. Թեմուրաթ (փո-
փոխութիւններ) կատարեցաւ վար-
չական ամէն շրջանակներու մէջ. հը
նամիտ ու որջացած, պաշտօնեաները
հանուեցան, փոփոխեցան կամ
պաշտօնէ զրկեցան, նոր գաղափա-
րով լուսամտներ անցան անոնց տեղը
Ամիսներէ ի վեր մաքրագործումի
նշքով կը գործէ հին փառած կա-
ռավարութեան կազմին մէջ : Հաշիւ-
ները կը նային կը ստուգին եւ նոր
գրութեամբ կը վերակազմուին : Ա-
հագին զեղծումներ, վարչական խա-
ղախութիւններ, աղտոտութիւններ,
փառած միտի կտորներու պէս երևան
կուգան՝ մակաբոյժներէ լափած հին
վարչական կազմին մէջ : Նոր Թուրք-
քիան իր նոր թուրքերով, կարծէք,
սիրելի կը սկսի դառնալ ցարդատե-
լու պատճառներ ունեցող քրիստոնեայ
երկրակիցներու : Առայժմ նշանները
յուսարից են, ապագան պիտի գայ իր
վճիռը բերելու թէ իր անխնայէն
յառնող Օսմանի նոր սերունդը եղ-
բայրական հողի վրայ պիտի կրնա՞յ
կանգնի իր ալլադաւան երկրակից-
ներու հետ :

Կրթական հարցը իր կարելի
սահմանին մէջ ուղղորդութեան ա-
ռարկայ է նոր վարչութեան մէջ : Թատ-
կապէս ընտրուած կրթական քննիչ-
ներ, ինչպէս կը լսենք՝ Թուրք 14-
դրկած են Ուստուրի ամէն նա-
հանգիւնքը, ինքիւրը տեղին վրայ
քննելով լուրջ տեղեկագրեր հայ թաղ-
թիւր կրթական նախարարութեան :
Նոր դպրոցներ պիտի բացուին նա-
հանգիս մանաւանդ անդրոց գիւղե-
րու մէջ : Վանայ և Պիլիսի նահան-
գին քննիչ համադրասլ հագգը էֆէն-
տի, լուրջ ու գիտակից հայ մը՝ այս
ցուրտ եղանակին ամենայն եռանդով
իր պաշտօնին կատարման հետեւ է :
Պիտի պտտի երկու նահանգներուն
բոլոր աւաններն ու գլխաւոր գիւղե-
րը ուր որ կարելի է երթալ ձմրան
եղանակին կը լսենք թէ իր տալիք
տեղեկագրիները՝ մեծապէս պիտի
ազդեն տեղայն կրթական պաշտօ-
նատան տեսական գործելակերպին
վրայ :

Նորարաց Ուստուրիանցը (Տարիւ
մուալլիմին) նախապէս քիչ թուով
հետեւողներ ունեցաւ իր խիստ ու
ծանր պայմաններուն բերումով, բայց
վերջերս եկած նոր արտօնութիւննե-
րուն թուաւոր շնորհը շուտով իրեն
քաշեց քանի մը տասնեակ աշա-
կերտներ : Անձնական կամ կալուածա-
կան երաշխաւորութիւնը վերցուե-
ցաւ կը մնայ 10ամեայ յանձնառու-
թեան խնդիրը, ան ալ կը յուսացի

որ ինչէ 5-7 տարւան, կամ աւելի
պակաս :

Ծովին վրայ բանելիք շոգենա-
ւակը պատրաստ կըլլայ, կըսեն, մէկ-
երկու ամիսէն : Ուրիշներ ալ պիտի
բանին մենաշնորհով :

Գարնան պիտի սկսի նաեւ երկա-
թուղիի շինութիւնը : Զամբաներու
վերանորոգումին պիտի ձեռնարկուի
օդերը բացելուն : Քաղաքապետա-
կան նոր ընտրութիւն կը կատարուի
առաջիկային :

Մարտէն առաջ կազմակերպելու
է տեղական սահմանափակ յարկնաւա-
հանգէս մը : Լաւագոյն նմոյշները
պիտի ստանան մրցանակներ՝ որոց
բաշխման գործը յանձնուած է յա-
տուկ մասնաժողովի մը : Մրցանակի
գումարը 80 օսմ. ասկի է, բայց մուտ-
քի գումարով կարելի է որ 100ն
անցնի : Տեղական ոսկերչութեան,
կահագործութեան, հիւսուածքների
և ձեռագործի յատուկ մրցանակներ
կորոչին : Նախաքայլ մ'է այս ա-
պագայ կարևոր ցուցահանգէսին :
Առայժմ բաւականացած է մի-
միայն առանին տնտեսութեան վերա-
բերեալ տեղական արհեստներու ցու-
ցահանգէսով մը : Դուրս թողած է
զուտ գեղարուեստական արտադրու-
թեանց ցուցադրումը :

Ամիս մ'է որ Հալլէի ծանօթ գի-
տաւորը կերեայ արևմտեան հորիզո-
նին վրայ, արեւմայրէն անմիջապէս
յետոյ, կորիզը վար, իսկ պոչը՝ դէպ
հարաւ-զենիթ՝ կորածեւ ցրւած :
Լոյսը այնչափ մեծ չէ բայց պոչը ցարդ
տեսնուածներէն անհամեմատ մեծ ու
տարածուն : Նախապաշարման դարն
անցած է, թէ չէ՝ արտառոց շատ
լուրեր ունենք լսելու Մայիսին
հանգերձեալ աշխարհը չլուծ միտք
ունեցողներ—վախկոտ, սնապաշտներ—
չկան գոնէ այն չափով՝ որքան էր
ասկէ 8-10 տարի առաջ երեցած գի-
տաստղի մը ատեն :

Պահմանադրական կարգերու հաս-
տատումով և երկրին ստացած հա-
մեմատական ապահով կացութեան
բերումով՝ երկրագործութիւնը նոր
շրջանի մը սեմին առաջ է : Բայց մեծ
կարօտութիւն կայ եւրոպական կա-
տարեկագործ գութեան—սարւածնե-
րու : Չեն թերթին միջոցաւ լուրջ ու
շաղթութիւն կը հրաւիրեմ ֆրանսա-
կան եւնդհանրապէս եւրոպական գու-
թանի գործարաններու որ փութան
առաջին առիթը և զիրքը ձեռքէ
չփակցնել : Շատ ու շատ պէտք կայ
այս կողմերու քաղաքներուն մէջ եր-
կրագործական գործիքներու յատուկ
վաճառատուններու բացման : Ապառի-
կով վաճառման գրութիւնը մեծ բարիք
մը կըլլայ տեղացի հողագործ դասուն :
Երանի թէ գոնէ մէկ վաճառանոց
հաստատուէր հոս ցանուքաղի գոր-
ծիքներու Սպառումին կասկած չկայ :
Մեր վաճառականներուն գործը չէ,
կարծէք :

Ք.

ԲՈՂՈՒՔ ՄԸ

Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգ-
ների Սենդ Լուիս քաղաքէն մեկ կը
հաղորդեն թէ Սենդ Լուիսի, իսկ
Սենդ Լուիսի, կրանիդ Սիդիի և Մա-
տիսընի Հայ գաղութներին մէջ մեծ
ցաւ ու զայրոյթ պատճառներ է կ.
Պօլսի «Բիւզանդիոն» օրաթերթի
4021 թուին մէջ Ամենայն Հայոց
հանգուցեալ կաթողիկոս Խորմեան
Հայրիկին դէմ հրատարակուած յօդ-
ուած մը, «Վանտալութեան դար-
մանում» վերնագրով և Ա. Չօպանեա-
նէ ստորագրուած : Միթիկ մը գու-
մարուեր է ուր այդ նկատմամբ բա-
նախօսութիւններ լինել յետոյ, ա-
մէնքն ալ միաձայն, կարծիքների
տարբերութեան և քննադատութեան
ազատութիւնը ընդունելով մէկտեղ,
շատ անվայել գտեր են հանգուցեալ
հայրենանուէր՝ Հայրիկին համար գոյ-
ծածուած վանտալութիւն բառը և
բողոք մը խմբագրեր ու 400 ստու-
րագրութեամբ զրկեր են կ. Պօլսի
պատրիարքարանը Ազգ. վարչու-
թեան : Այդ բողոքի պատճէնն ինչ-
պէս ուրիշ լրագրիւնների նոյնպէս և
մեկ հաղորդուած է : Պարունակու-
թիւնը նոյնն է ինչ որ այստեղ գրած
ենք, աւելի զայրոյթի ու զարմանքի
արտայայտութիւններով բացատրե-
ուած : Բողոքողները կը յայտարարեն
թէ իրենց զարմանքն ու ցաւը ոչ
այնչափ Տ. Ա. Չօպանեանի համար է
որի մասին շատ աննպաստ գաղափար
մ'ունին արդէն, կըսեն, այլ աւելի
«Բիւզանդիոն»ի խմբագրապետ Տ.
Բ. Բէչեանի համար, որի մասին տար-
բեր գաղափար մ'ունեցած են եւ որ
սակայն իր թերթի մէջ հիւրընկալեր
է յօդուած մը որ քննադատութեան
աւելի անարգանք մը կուգէ ուղղի
հանգուցեալ ազգանուէր կաթողի-
կոսի սուրբ յիշատակին, վանտալների
կարգը դասելով զայն նոյն իսկ իր
յօդուածի խորագրին մէջ :

Բողոքողները կը խնդրեն Ազգ.
վարչութեանն որ պատշաճ թելադ-
րութիւններ լինին որոնց որ անկ է,
որպէսպիսի աշխարհի անուանարկիչ եւ
անվայել լեզուով յարձակումներ չի-
նին հայոց Հայրիկի և նման արժա-
նաւոր եկեղեցականներին գործիքների
վրայ որոնք հանգէպ հայ ժողովրդ-
դին իրենց նուիրական պարտակա-
նութիւն կատարելով ակնածանքի
արժանացած են եւ որոնց գործերը
քննադատելու պարտքային մէջ ան.
գամ կարելի է և պէտք է աւելի
պատշաճ օճով մը վարուի :

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՐԻԲԻԱԷՆ

Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերու-
թեան պարահանգէսը որ ներքին
գործերի նախարար Թալէաթ պէյի
հովանաւորութեան տակ կատարուե-
ցաւ շատ շքեղ կերպով, 1500 ոսկիի
չափ հասոյթ մ'ունեցած է : Գրէթէ
նոյնչափ հասոյթ մը ունեցած է եւ
Միացեալ ընկերութեան պարահան-
գէսը որ տրուեցաւ գահաժառանգ

իշխան Երեսույթի իշխանութիւնի համաձայնութեամբ տակ:

— Տրապիզոնի առաջնորդ Լ. Բաժան, նուէլ վրդ. Պալեան առաջնորդութեան նէն և եկեղեցական կարգէն վերջնականապէս հրաժարած լինելը հեռագրով իմացուցեր է Պատրիարքարանին: Պատրիարքարանէն հեռագրով ուեր է Առաջնորդական փոխանորդին ցնոր անօրինութիւն վարել Առաջնորդի պաշտօնը:

Կ'ըստի թէ կառավարական պաշտօնի մէջ մտնելու հետամուտ է Պալեան: Մինչև իսկ գրած է արդէն Տրապիզոնի «Մէլլէրէք» թերթը թերթը Մաշկայի շրջանին (կեդրոնը Ճէվիլիք) միտնելու նշանակում է 900 զրդ. ամսաթուղթով:

— Պոլսեան խումբ մը հայ գրագէտներ Խորհրդէն էին ուսում դնում: Պալեանի գիմն և անոր միջոցով խնդրել ուսում կառավարութեանն Ա. Ահաբոնեանի բանտէն արձակուելու: Դուրեւան պատրիարք աւելի գործնական և նպատակաշարժար համարեր է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի միջոցով ուղղակի ուսում կառավարութեանը ներառելը:

— Կրթական նախարար Լ. Բաժան 1/14-ին այցելեց մեր պատրիարքարան: Տեսակցութեան միջոցին Դուրեւան պատրիարքը, ի միջի այլոց, գիտել տուաւ թէ ցաւով լսած է որ քրիստոնէական վարժարաններին յատկացուած կըրթական նպաստներն ուղղակի ուսուցիչներին պիտի յանձնուին Պետական խորհրդի մէկ որոշման համեմատ: Դիմելու կրթական նախարար Նախարար Նալի պէյ ասկէ առաջ համաձայնած էր յանձնելու պատրիարքարաններին և գաւառներն ալ՝ առաջնորդարաններին: Նախարարը պատասխանեց թէ Պետական խորհրդի այդ որոշումը բարեփոխուած է նախարարական խորհրդի վերջին նշանակել և կրթական նպաստները Կ. Պոլսի մէջ պիտի յանձնուին պատրիարքարաններին, իսկ գաւառները վարժարաններին հոգաբարձութիւններին կամ թաղական խորհուրդներին: Լ. Բաժանը ցաւով լսողներին նաև որ պիտի տեսնեն անբաւականութեան պատճառով՝ բաւականաչափ նպաստ չորոշուի: ասոր հետ մէկտեղ, 50,000 ոսկիի նոր յանելում մ'ըրած է կրթական նախարարութեան առաջիկայ տարիի պիտի տեսնեն մէջ, որմէ պիտի օգտուին ոչ-խաւս վարժարանները:

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Էլմիածնէն տնտես լուրեր սկսած են գալ Թիֆլիսի թերթերէն: Ինչպէս կերելի, անմիաբանութիւնը կը շարունակուի դեռ այդտեղի Միաբանութեան մէջ և իրար դէմ բամբասանք: Ներ ու գաղտնի մեքենայութիւններ անպտկաւ են:

— Էլմիածնի ուսեալ և աղատաւիտ վարդապետներէ մին, Երեսույթ Տ. Մինասեանց, որ Հայաստանեայց եկեղեցիին մէջ բարեկարգութիւններ մտնելու համար իր գրածներովը

բաւական խոսեցուց վերջերս իր մասին, իր միաբանակիցներին և կարգաւորներին իրեն դէմ ունեցած վարձուքէն ներս և յետհետոյ, հրաժարեր է վերջապէս Էլմիածնի միաբանութեանն ալ, իր եկեղեցական պաշտօնէն ալ:

— Վեհ. կաթողիկոսը կոնգրակ մը լրկեր է Թիֆլիզ թերթային: Բնի օգնող Հանգստակի մասնաժողովին, պատուիրելով հանգստակիութիւն մը բանալ վանի վարդապետ վանքին համար անոր յոգեկներն առթով որ պիտի կատարուի այս տարի յունիս 20/3 յուլիսին, Էլմիածնի տօնին օրը:

— Երեսույթի պատրիարքութեան Կ. Պոլսի նախկին փոխանորդ Տ. Եղիշէ վ. Չիլիկիբեան որ Էլմիածնի գնացած էր, եպիսկոպոս ձեռնադրուել է փեոք: 20/5 մարտին:

— Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի գիւնդապետ Թուսի վրդ. Չոքրապետի հրաժարական տուած և իր ծընդդառնողը Նոր-Նախիվեան գիւնդապետ մեկուսացած լինելով, գիւնդապետ նշանակուած է այժմ Մատթէոս վրդ. Մատթէոսեան և Գիւնդի խորհուրդին ալ վերադառնալու է այս 3 անգամներով: Մեարդ Ե. Տէր Մ. վ. Եսեան, Բագրատ վ. վարդապետ, և Երեսույթ վ. Տէր Միքայէլեան:

— Թիֆլիսի թերթերը կը գրեն թէ վեհապետ կաթողիկոսը գնացեր է բարեկենդանը Երեսույթ անցունել և մեծ պահքի առաջին կիրակին Թիֆլիս պիտի հասնի:

— Կովկասի փոխարքայութեան կողմէն հեռագրով հրաւիր է տըրուներ Բագրատ քաղաքագետ փոխգնդապետ Մարտիրոսին որ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ցանկութեան համեմատ, սինէմաթիֆիկներ շարքին մէջէն հանուի «Կաթողիկոսի Օժուր» պատկերը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՅԱՐԵՎ. ԸՆԴԷ. ՄԻՈՒԹԻՔՆ

ՉԵԿՈՒՅՈՒՄ

Հայկական Ընդհ. Միութեան կեդր. վարչ. Ժողովը ուրախութեամբ կը ծանուցանէ՝ թէ Բարեկենդանի Տիգրան Խան Գէլէկեան, որ այժմ տեղաւոր էր Գառնի, իր բարեկենդանի յայտնի զգացումներուն մէկ նոր և փայլուն ապացոյցը հաճեցաւ տալ: Ինքնաբերաբար Միութեան տրամադրելով (1000) հազար անգլի. ոսկի նուէր մը, այդ գումարով կ'ըլլի կոյ ծովեզերեայ մէկ քաղաքին մէջ հող մը գնելու և վրան որբանոց մը կառուցանելու համար՝ ի յիշատակ իր հանգուցեալ եղբոր Գեորգ Գէլէկեանի:

Գէլէկեան Խան արդէն ամիսներ առաջ յղացած էր այս գաղափարը, և այս անգամ իր նպատակին գործադրութիւնը յանձնելով Հայկական Միութեան, թէ իր համակրանքը և վստահութիւնը կը յայտնէ գէպի այս հաստատութիւնը, և թէ կ'ապահովեցնէ շուտաւրոյ իրագործումը ընկերութեան կողմէ առաջադրուած կիլիկեան որբանոցի ծրագրին:

Ասկէ զատ, Չալաքիկի աղգայիններէն բնիկ Թոքատցի Տիար Գրիգոր Մէօթէմեան, եղբայրահայուն ծանօթ աւելոր հողատէրը, փափաքելով իր ծննդավայրը օժտել կրթական նոր հաստատութեամբ մը և միանգամայն իր սէրն ու գնահատումը ապացուցանելու գէպի Հայկ. Միութեան, ամսոյս 12-ին տեղոյս Գրգ. Առաջնորդարանը անձամբ գիմնով ընկերութեան կտակեց քան և մէկ ֆէտուան մշակելի հող, որ կը ներկայացնէ 3000 անգլ. ոսկիի արժէք մը, պայմանաւ որ յետ մահու յիշեալ հողին վրէտ հասոյթովը Միութեան մեծաբարձ բարեբարին անունով վարժարան մը կառուցանէ Թոքատի մէջ և անոր կրթական մատակարարութեան հողը ինք ստանանէ:

Վերոյիշեալ նուէրին և կտակին առթիւ, կեդր. վարչ. Ժողովը պարտք կը սեպէ հրապարակաւ օրտագին շնորհակալութիւն յայտնել թէ Տիար Գրիգոր Մէօթէմեանի, որոնց ինքնաբեր և վեհաձեռ վերաբերումը գէպի աղգային բարեկործութիւնը յուսալի է որ իբրեւ բարի օրինակ իր ազնիւ հետեւորդները ունենայ:

Հայկ. Ընդհ. Միութեան
Կեդր. վարչ. Ժողով
(ԿՆԻՔ)
Գահիրէ, 13 Մարտ 1910

ՍՈՎԸ ԿԻԼԻԿԻԱԻ ՄԷՋ

Կ. Պոլսէն ֆրանսական թերթերն եկած է այսօր հետեւեալ հեռագիրը: «Սովը կը տիրէ Օւրֆայի և Հաճընի մէջ որ Ատանաի մօտ է: Միքանի մարդեր մեռած են անօթութեան: Մեծ է թշուառութիւնը: Հայ լրագիրները հանրային գթութեան կը դիմեն ազատելու համար ներքին կամ ժողովուրդը»:

ԲԱԳՐԱՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Պարկա-Նուրապետի թեմին Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Բագրատ վ. վարդապետանի համար՝ որ Էլմիածնի գնացած է այժմ, Նոր-Չալաքի Ժողովուրդի կողմէն գոհունակութեան և շնորհակալութեան հետեւեալ թուղթը ղրկուած է Ամենայն Հայոց վեհ. կաթողիկոսին, որմէ կը խնդրուի վարդապետանի վարդապետը վերադարձունել Նոր-Չալաքի պաշտօնին:

Նորին Ս. Օժուրեան Տ. Տ. Մատթէոս Բ. Սրբազնապետին կաթողիկոսի ամենայն Հայոց

Ս. Էլմիածին.

Վեհապետ Տէր,

Որդիական ակնածութեամբ եւ ամենախորին պատկառանք համբուրելով Ձեր Օժուրեան Ս. Ալը, պատիւ ունիմք յայտնելու, որ Պարկա-Նուրապետին թեմի Առաջնորդական փոխանորդ և գաղութաց վերադարձուող Տ. Բագրատ վարդապետ վարդապետն, որ մօտ ապագայում ժամանելու է Ս. Աթոռ, այս թեմը մօտ գործելու օրին, քաջ ըմբռնելով իր վեհ կոչումը և իրեն վստահացած պատասխանատու պաշտօնները, որ շնորհուել էր իրեն ի Տէր հան.

գուցեալ երջանկալիչատակ վեհ. խորմեան Հայրիկեց, ամենայն անկեղծութեամբ նուիրուեց թեմիս Աղգային-Կրօնական-Կրթական եւ բարեգործական հաստատութիւնների բազմապիսի կարիքներին լիովին գոհացում տալուն:

Սա իր ութամեայ գործունէութեան ընթացքում, յաղթարելով զանազան շրջաններում պատահած խոչընդոտների և անախորժ երեւոյթների, որպէս անձնագիր մի հովիւ և նուիրուած աղգային-հաստատական մի գործիչ, յաջողութեամբ զուլի տարաւ իր ստանձնած և սկսած աղգագուտ պաշտօնները և ձեռնարկները:

Թեմիս Ժողովուրդը խորին երախտագիտական զգացումներով համակուած, իր խորին շնորհակալութիւնները նուիրելով իր անձնուէր Առաջնորդական փոխանորդին, խորին պատկառանք աղերսում է Ձեր Ս. Օժուրեանից, որ աչքի առաջ ունենալով նորա անցեալ փայլուն գործունէութիւնը և նորա ներկայութեան անհրաժեշտութիւնը այս թեմի պէս մի վայրում, բարեհաճեք իր միասին յաջողութեամբ կատարած երկուց յետոյ, ըստ կարելոյն շուտով վերադարձնել իրան անհամբեր ըս. պատու հօտի գիրկը, որպէսզի հասնելով տեղաւ, թեմիս Սրբազան Առաջնորդ Գեր. Սահակ արքեպիսկոպոսի հետ միասին ձեռք ձեռքի տուած՝ գործէ յօգուտ մեր աղգային-կրօնական-կրթական-բարեգործական հաստատութիւնների բարգաւաճման եւ յառաջագիւղութեան վեհ գործին:

Մաղթելով Երկնաւորից Ձեր վեհապատեութեան երկար և բարեբաւտիկ կեանք, և հայցելով Ձեր Ս. Օժուրեան օրհնութիւնները:

Պատիւ ունիմք ամենախորին ակնածութեամբ և պատկառանք մնալ Ձեր վեհապատեութեան ամենախոնարհ որդիք և ծառայք

Նոր-Չալաք

20-ին դեկտեմբերի 1909 թ.

854 երկուտ ստորագրութիւններ

ԱՐԻՆԱՆՆԱԿ ԿՈՒՆ ԳՈՒՆԱՐԱՆԻ ՄԷՋ
ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷ ՊԼՏՃԱՌՈՎ

Բուսնուգի մէջ մարտ 13-ին ընդհանրում մը եղաւ զօրքերին և պուլիար Ժողովրդին միջև որ կուգէր ոստիկանութեան պահականոցէն փախուցնել թիւրք ազնիւ մը որ իր ծնողների կամքին հակառակ ամուսնացեր էր պուլիարի մը հետ: Ժողովուրդը քարեր նետելով յործակեցաւ զօրքերին վրայ որոնք նախ օղին մէջ պարպեցին իրենց գէնքեր, բայց երբ զօրավար Տիմիտրիէֆ վերադարձեցաւ, սկսան գնդակներ արձակել յործակողներին վրայ: 17 հոգի սպանուեցան և 32 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան: Առոնցմէ զատ շատեր ալ թեթեւապէս վիրաւորուած են:

Բազմութիւնը գնաց զօրավար Տիմիտրիէֆի տան առջև և ապակիները կոտորեց:

Վախնալով որ նոր խառնակութիւններ ծագին, Թիւրքոյն զօրք ղրկուեցան Բուսնուգ: Ներքին գործերի նախարարը Սոֆիանէ Բուսնուգ գնաց: Թիւրք ինկը, որի պատճառով ծագեցան խռովութիւնները, Ռուսներն

փախեր է գինք առեանգող պուլկարին հետ որ պուլկարական պանքի պաշտօն-
եաներէ մին է: Թիւրքական դեսպանն
արտաքին գործերի նախարար Բարրիքովին
դիմելով խնդրեց որ միջոցներ ձեռք առ-
նուին Ռուսոսէի թիւրք ժողովրդի
պաշտպանութեան համար: Տ. Բարրիքով
վստահացուցիչ խօսք տուաւ:

Սպաննուածները թաղման յուղարկա-
ւորութիւնը կատարուեցաւ մարտ 16ին:
Իբրեւ ցոյց կառավարութեան դէմ՝ նոյն
օր խանութները փակուեցան Ռուսոսէի
մէջ և քաղաքը սուգի կերպարանք առաւ:
Ժողովուրդը կը մեղադրէ սպաններին թէ
աճապարեցին հրաման տալ գործերին որ
հրացան պարպեն բազմութեան վրայ:

ՊԱՆԿԱՆԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլկարիայի և Սերպիայի թագաւոր
ներին մէջ պայմանագրի և Վ. Պոլիս այցելու
թեան լուրերն աւստրիական մամուլին
մէջ մեծ նշանակութիւն ստանալով շատ
էջեր կը գրուեն: Պաշտօնական տեղեկու-
թեան մը համեմատ, Մօնթէնէկոյի Նի-
քոլա իշխանն ալ պիտի սկսի ճամբորդու-
թիւններ ընել: Կը հետեցունեն թէ
Պալքանեան տէրութիւնները դաշնակ-
ցութեան մը ծրագիրը հետզհետէ իրա-
գործելի կերևի:

Կը թուի թէ Պուլկարիայի թագաւոր-
ին և թագուհին Վ. Պոլիս այցելու-
թիւնը մի քիչ մտաւտանջութիւն պատճա-
ռեր է թիւրքական բարձրագոյն շրջա-
նակներին մէջ: Որոշուեալ է որ պուլկար
վեհապետները Վ. Պոլիս հասած ժամա-
նակ՝ ոչ թէ սուլթանն, ընդունի զիրենք
այլ մեծ եպարքոսը և յետոյ առաջնորդ-
ները հետ մէկտեղ հետիտեն երթան
Սուլթանին իրենց սպասած տեղը: Հոն
սուլթան Մէհմէտ պիտի ընդունի Ֆէր-
տիանտ թագաւորին, ձեռքն անոր եր-
կնցունելով: Իսկ իշխանար թագուհին
խորին յարգանք մը պիտի ընէ խոնար-
հեցունելով իր գլուխը, պիտի սեղմէ անոր
ձեռքը բայց չպիտի պագնէ ինչպէս սո-
վորութիւն է Ներպալի մէջ խոնարհելով
վեհապետուհին ձեռքը հաճութիւն ալ
ցելութեան միջոցին: Կառքով երթալու
ժամանակ որ բաւական կա՛ն պիտի տեւէ
մինչեւ սուլթանին զբօսանալը, իշխանար
թագուհին պիտի նստի Մէհմէտ Նի-
քովը: Իսկ Ֆէրտիանտ թագաւորն անոր
ետէն պիտի երթայ երկրորդ կառքի մը
մէջ նստած, դաշաժառանգ Նուսուֆ
Իզզետին իշխանին հետ մէկտեղ:

— Պուլկարիայի Ֆէրտիանտ ցարն
ու իշխանար ցարուհին վաղը, մարտ 20,
երեկոյին Սոֆիանէ պիտի մեկնին Վ.
Պոլիս երթալու համար: Իրենց հետ կեր-
թան նաև նախարարապետ Մալիքով,
արտաքին գործերի նախարար Բարրիքով
և առևտրական նախարար Լիարչէֆ:

ԱՌՍՏՐԵՒՈՒՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՅԻՆՈՒՄԻՆԸ

Բէդէրպուրկէն կը հեռագրեն թէ
արտաքին գործերի նախարար Իզ-
վոլսքի և Աւստրիոյն գարիտի դես-
պանը Պալքանեանի այժմեան կացու-
թիւնը պահպանելու համար համա-
ձայնութեան գիր մը ստորագրեցին
որ և կը հաստատէ թէ Պալքանեանի
ներկայ քաղաքականութեան վերա-
բերեալ ամէն խնդիրները նկատմամբ
կատարեալ համաձայնութիւն կը տի-
րէ Ռուսիայի և Աւստրիայի միջև: Այդ
համաձայնութեան բնագիրը պաշտո-
նապէս պիտի հաղորդուի ուրիշ տե-
րութիւններին ալ:

ԹԻՒՐԿԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսէն հեռագրած են մարտ 13ին.
«Միջերկրականի անգլիական նաւատոր-
մին հրամանատար Հօու ծովակալը, որ
2 օր յետոյ այստեղ պիտի հասնի, Անգ-
լիայի Էտուարտ թագաւորի ինքնագիր
մէջ նամակը պիտի յանձնէ սուլթանին:»

Բայց Հալապի գործակալութիւնը կը
հերքէ այս լուր:

— Կառավարութիւնը երեւոյթաբար
ժողովին օրինագիծ մը ներկայացուց որի
համեմատ Օսմանեան պանքին պիտի
յանձնուի ամբողջ կայսրութեան մէջ դը-
րամական գործողութիւնները կատա-
րուի:

— Թիւրքիի (ներքին անցագիր)
գործաձեռնութիւնը Թիւրքիայի մէջ ընդու-
ցաւ Օսմ. Խորհրդարանի որոշումով: Որ-
տասնհամար համար անցաթուղթեր
(բասթոր) տալու պիտի շարունակուի:

— Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն մարտ
17ին. «Որովհետեւ Էտուարտ թագաւորին
Կ. Պոլիս այցելութիւնը մօտեցած է,
Յոյն ժողովուրդն սկսած է արդէն թըշ-
նամական ցոյցեր կազմակերպել: Ներքին
գործերի նախարարը խնդրեց Պատրիար-
քէն որ իր ամբողջ ազդեցութիւնը գոր-
ծադրէ արգելելու համար այդպիսի
չարժուէները և յայտնեց որ թշնամական
ոչէ գործողութիւն խոսիլ պիտի պատ-
ժուի:»

— Բ. Դուռն Աթէնքի կառավարու-
թեան իմացուցեր է որ երկու Ներկիրներին
միջև գոյութիւն ունեցող բոլոր դաշնա-
դիրները ընդունած պիտի համարին եթէ
1881ի դաշնագրին թէսալիայի մահմէտա-
կան ազարակապաններին վերաբերեալ
պայմանները չյայդուին:

— Նախարարական խորհուրդը որո-
շեց ընդել Ատանայի և շրջակայնէին մէջ
կազմուած պատերազմական ատենաները:

— Կ. Պոլսի «Բզումա» թիւրք թերթը
նմանէն թղթակցութիւն մը հրատարա-
կած էր որ իրիստ ոճով պարտաւած էր
արար ցելը: Կ. Պոլիս գտնուող արար
ուսանողներէն մի խումբ դժգոհուած գը-
նացեր իգտամի տպարանին վայ յարձա-
կեր, ապակիները կոտորեր և թերթին
սրբագրիչը որ հոն կը գտնուէր այդ մի-
ջոցին, ծեծեր են: «Բզումա» դադրեր է
պատերազմական ատենաների որոշումով,
Թիւրքիայի անկախութեան իրար դէմ դրգը
ուած իրենցուն համար:

Իգտամ վերսկսած է հրատարակ-
ուիլ «Նէնի իգտամ» անունով:

— Զինուորական նոր կազմակերպու-
թեան համեմատ, Թիւրքիա պիտի կար-
դանայ—գործօնը, պահեստին և միւս-
թահիֆը միասին հաշուելով— մէկ միլի-
ոնի չափ զինուոր շարժուն վիճակի մէջ
դնել, հարկ եղած զէնքերով սպառա-
գինուած:

— Պաշտպան երկաթուղիին աշխա-
տութիւնները վերսկսեր են միեւնոյն ա-
տեն թէ՛ Ատանայի և թէ՛ Պուլկարուէն:
Արդէն 20 000 ճարտարագէտներ, գօն-
տիւղէթօրներ և գործաւորներ գնացած
են աշխատանքի վայրերը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսկաստանի արտաքին գործերի
նախարար Էշանակուեցաւ Փարիզի պարս-
կական դեսպան Մուհադ-Սալթանէն:

— Զինվեց Սուլթանէի նախկին ներ-
քիններէ մին, Կարիպ խան: Եահիւ Ղըր-
կուղ պանքային դրամաթուղթերի ծը-
րարները յափշտակեր և քաղուեր է Պու-
Միշա, Նապահանէն 40 հազարամէդր հե-
ռու, ուր ամրացած դիրք մը բռներ է:
Զինք ձեռքակալու համար զրկուած
Պախտարները ջոկատին յաղթեր և
փախուցներ է և կը ջանայ այժմ շրջա-
կայքի աւազակախումբներէն իրեն կուսա-
կիցներ ժողկել:

— Դաւրէժէն կը հեռագրեն թէ
Սադադար խան և Պաղքիսան, կառավա-
րութեան գործերի հսկողութեան տակ,
ճամբայ ելան դէպի Թէհրան: Իրենց մեկ-
նիլը մեծ ուրախութիւն պատճառեց
Դաւրէժի բնակիչներին:

— Վերջնապէս որոշուած է 20 միլիոն
թուման(1) ներքին փոխառութիւն մը-
նել որ պիտի ենթարկուի պարսիկ նշա-
նաւոր վաճառականներին վերահսկողու-
թեան: Փոխառութեան ամբողջովին հա-
տուցման պայմանաժամը 8 տարի է, կի-
նքն ալ նոյն իսկ կը մասնակցին այդ ազ-
գային փոխառութեան:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

«ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ

Աւմէնիայի և տարեշրջանի թիւերն
որոնք բոլորովին սպառած են, շա-
տերի հետաքրքրութեան առարկայ
դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են այս Յոշարարի մէջ որ ութա-
ժալ դիրքով 124 երեսներ կը բազ-
կանայ: Գինն է 1 ֆր. 40 սանդիւմ:

Տարածելու համար մէկ անգամէն
10 օրինակ գնողին կը զրկենք 10
օրինակը, ապահովագրուած ծրարով,
10 ֆրանդի փոխարէն:

Դիմել Արմէնիայի խմբագրութեան:

ԺԳ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ

(ԶԱՐԱՐԻԱ ՍՈՌՈՒԱՆՈՎ)

ՅԻՄՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆՆԵՐ

ԳՐԱԳԻՏ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆԱՆ

1894

1 ֆրանդ և 40 սանդիւմ:

Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը
լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար
1 ֆրանդ է:)

Եղիազար Մոշարաւեան. Բնական
Պատմութիւն Արշակ Բ. և անոր Պապ
որդուին (Հայոց պատմութեան մէկ
կարեւոր կէտին վրայ քննադատական
տեսութիւն մ'է որի համար Մ. Աղա-
բէկեան գրած է թէ «Հեղինակին այդ
ձեռնարկութիւնը պատիւ է բերում
իրան և այն ազգին, որին պատկանում
է պատմութիւնը»): 2 ֆր. 50

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծա-
խու գտնուած գիրքերի մանրամա-
ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի
17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերին
մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի
տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիա-
պէս զրկել անոնց որոնք կը փափա-
քին մեր գրացուցակներ ունենալ,
եթէ գոնէ 50 սանդիւմ զրկելով գիրք
ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուզուած
գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը շը-
կուին գրացուցակներն ալ:

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registré) ստանալ ու
զտնները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-

(1) Թուման 5 ֆրանք կարծէ այժմ:

րի (մինչեւ 2 քիլո) համար 25 սանդիւմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՜ սան-
թիմի համար ալ լինի, մանտառը
փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար
Մարսէլի մէջ:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈ

(Կ. ՊՈԼՍՈՆ ՀԱՅՈՆ ԿԵՆՏՐԷՆ ԱԻՆՈՒԱՆ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած է
ներկայացունէ բնական տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թե
անբարոյական մի հայր իւր ապակի-
ուած վարքաբարքով որչա՞փ չափ-
ների պատճառ դարձած է և վերի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է ալ-
խարհէ: Գին 1 ֆրանդ:

ՇԵՔՍՊԻՐԻ ՀԱՄԱԼԵՊԸ

Շէքսպիրի ՀԱՄԱԼԵՊԸ որ արեւմտ.
տեան աշխարհագար լեզուով հայերէնի
թարգմանած է հանգուցեալ անգլի-
ագէտ Գարեգին Յ. Փափազեան, կա-
րելի է ստանալ նաև Արմէնիայի խմբ.
բազրատունէն:

Տպագրուած է վիէննայի Միլիթար.
եանց տպարանը, մաքուր թղթի վը-
րայ և ունի մեծ ութածալ գիրքով
183+ի. Գ. Կրքս:

Գինն է 2 ֆրանդ և 50 սանդիւմ:

Բակուրաւ. Կիպրոս կղզի (Ա. Աշ-
խարհագրական և պատմական տեսու-
թիւն: Բ. Հայ գաղթականութիւն) 1 ֆր. 25

Բացած է 1910 թ. ի բաժնորդագրութիւն

ՀՈՐԻՉՈՆ

Գրական, քաղաքական, տնտեսական և
հասարակական լրագրի

Տարեկան 6 ամսուանը	
Թիւրքիայի համար	120 դր.
Ամերիկայի »	6 դոլ. 3 1/2 դոլ.
Ներքալայի »	30 ֆր. 18 ֆր.

Բաժնորդագրութիւն ընդունում է
միայն իւրաքանչիւր ամսի 1ից: Ապառի
ոչ ոքի թերթ չէ ուղարկում:

Հասցեն՝ Rédaction du journal «Ho-
rizon».

Tiflis (Caucase-Russie)

ՀՈՒԿԻԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Տեղական և օտարերկրեայ, թարմ,
ածան և զանազան գինեւոյ գաւ-
կիթներ, մեծաքանակ և փոքրաքա-
նակ, կը ծախուին Ատոլֆ Թիէր փո-
ղոցը թիւ 77, ՏէՐ ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ
վաճառատունը:

Der Athanasian
Rue Adolphe-Thiers, 77
Marseille

ՅՈՐԷՆ—ԻՐԱԳԻՐ

Մ. ԳՐԱԳՐԱԿԱՆԱՆ

ՄԱՐՍԵՐ

Հայերէն գիրքի Գ. Պարսկաւայ
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du M'di